

Uitspraak

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van XX, (voor het vervolg: 'klager') klinisch in zorg bij Altrecht, zorgeenheid XX.

I. Verloop

De GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (voor het vervolg: de 'Klachtencommissie') ontving op 23 februari 2022 het klachtmeldingsformulier d.d. 23 februari 2022 van klager en heeft de klacht geregistreerd onder nummer GKPNU 010.22.2390.

Beschrijving van de klacht

De klacht houdt in dat klager zich niet kan vinden in het besluit tot verplichte medicatie, zowel in orale vorm als per injectie.

Bevoegdheid Klachtencommissie

Klager heeft een klacht over een situatie als bedoeld in artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: 'Wet verplichte ggz'). De Klachtencommissie is op grond van artikel 10:1 lid 2 van de Wet verplichte ggz bevoegd om uitspraak over de klacht te doen. Klager ontvangt verplichte zorg op grond van een voortgezette crisismachtiging met een expiratedatum van 11 maart 2022.

Bij het indienen van de klacht had klager ook een schorsingsverzoek ingediend. Verweerder heeft hierop ingestemd met het uitstellen van verplichte behandeling tot aan de uitspraak zodat aparte behandeling van dit verzoek niet nodig was.

Hoorzitting

De klacht is behandeld in een hoorzitting van de Klachtencommissie op 01 maart 2022. In verband met de Covid-19 pandemie vond deze zitting plaats via beeldbellen (Google Meet).

Verschenen zijn

Klager:

- XX, klager
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: 'PVP')

Verweerder(s):

- XX, psychiater HC2. (voor het vervolg: 'verweerder A')
- XX, aios XX (voor het vervolg: 'verweerder B')
- Drie toehoorders in verband met de opleiding

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter
- XX, psychiater
- XX, gedragsdeskundige

Mevrouw mr. K. Noorden, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor een verslaglegging c.q. zakelijke samenvatting van hetgeen ter hoorzitting door de aanwezigen naar voren wordt gebracht. Mevrouw L. Otterman is aanwezig als toehoorder in de rol van plaatsvervangend ambtelijk secretaris

Op grond van de Wet verplichte ggz moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken. Om die reden staan alleen in de aanhef van de uitspraak de namen van betrokkenen vermeld en worden verder alleen functies en rollen genoemd. Uiteraard worden de namen van betrokkenen niet in de te publiceren uitspraak vermeld.

Documenten

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 23 februari 2022
- Relevante informatie uit het medisch dossier van klager, met schriftelijke toestemming van klager voor inzage door de Klachtencommissie, bestaande uit: XX

II. Verslag van de hoorzitting

De voorzitter opent de vergadering en stelt vast dat aan de orde is de behandeling van de klacht die klager heeft ingediend over het besluit tot verplichte medicatie, zowel in orale vorm als per injectie. Er volgt een voorstelronde zodat duidelijk is wie aan de hoorzitting deelnemen.

Standpunt klager

Klager is van mening dat hij de medicatie niet nodig heeft, omdat er niets met hem aan de hand is. Hij beschouwt zichzelf niet als gevaar. De medicatie vindt hij troep, omdat hij zelf heeft ervaren dat hij er suf en dom van wordt. Naast de aangezegde antipsychotica heeft klager ook geen slaapmedicatie meer nodig. Hij slaapt op de afdeling beter dan dat hij thuis deed en meldt zich bij de verpleegkundigen als hij iets nodig heeft. Klager beroept zich ook op het subsidiariteitsbeginsel. De opname zelf is minder ingrijpend dan verplichte medicatie, hij geeft dan ook de voorkeur aan een langere opname in plaats van medicatie.

Standpunt verweerders

Verweester B vertelt dat klager is opgenomen vanwege psychotische decompensatie. De eerste kenmerken hiervan waren in oktober 2021 en de behandelaren hebben de overtuiging dat de huidige episode destijds is ontstaan. Klager vertelde toen al over nanobots die onder zijn huid kropen en heeft zijn huid opengesneden om de nanobots eruit te halen. Klager is vervolgens opgenomen met een crisismaatregel in het UMCU en is daar behandeld met olanzapine, waar klager goed op reageerde. Dit heeft klager thuis niet meer gebruikt. Tijdens het verblijf thuis is er veel dreiging geweest vanuit klager naar zijn vader en zusje. Dit heeft ertoe geleid dat er een handgemeen is geweest tussen vader en klager wat resulteerde in de huidige opname. Op de afdeling ziet verweester B bij klager verhoogd associatief, tachyfreen denken. Ook is er geladenheid en is de waan over nanobots nog aanwezig. De inhoud van de waan gaat nu nog alleen over de nanobots, zij heeft niet het idee dat klager zichzelf nog wil opensnijden. Klager heeft nog wel de overtuiging dat deze aanwezig zijn en er is sprake van grootheidswaanzin. Zo heeft hij verteld dat de FBI achter hem aanzit en hij de wereld moet redden. Verweester B ziet bij klager een floride psychotisch toestandsbeeld, waar zij het ook over heeft gehad met klager. De verwachting van de behandelaren en van vader van klager is dat de vrijwilligheid, in het geval deze er komt, tot behandeling mogelijk snel verdwijnt. Daarom is het zinvol om zo snel mogelijk verplichte medicatie te starten.

Verweerder A vult aan dat het van belang is dat klager vanaf zijn achttiende niet meer naar school gaat. Hij is feitelijk dakloos geworden omdat hem de toegang tot het huis van zijn vader is ontzegd. Er is sprake van een maatschappelijke teloorgang of dreigend maatschappelijke teloorgang bij klager.

Vanuit de commissie wordt opgemerkt dat het ontvangen zorgplan nauwelijks is ingevuld. Verweester B antwoordt dat dit komt omdat het een concept is, de definitieve versie is de dag voorafgaand aan de klachtzitting opgesteld en opgestuurd naar het Openbaar Ministerie.

Als tweede wordt gezegd dat de aangezegde verplichte zorg dateert van 15 februari 2022 waarin een psychotisch beeld wordt beschreven. De commissie hoort dat verweerders van mening zijn dat dit actueel is, maar in de decursus komen die verschijnselen nauwelijks naar voren. De vraag is hoe dit met elkaar te verenigen is. Verweester B antwoordt dat klager zich veel terugtrekt van de afdeling en op zijn kamer verblijft. Zij heeft geen olie op het vuur gegooid door klager van zijn kamer af te halen om hem te observeren. Wel heeft zij de afgelopen week gesprekken gevoerd met klager. Er zijn geen aanwijzingen dat het beeld veranderd is. Klager is verhoogd associatief, leeft in een waansysteem, hij is tijdens een gesprek weggelopen uit de ruimte en is geagiteerd. De beschreven symptomen zijn aanwezig, maar niet steeds opnieuw opgeschreven in het dossier.

De commissie merkt op dat er tijdens de opname geen incidenten zijn geweest en vraagt hoe het ernstig nadeel dan wordt verklaard. Verweester B antwoordt dat het ernstig nadeel ligt in de nanobots en ook blijkt uit het handgemeen tussen klager en zijn vader. Hiernaast heeft ook eerder dreigend agressief gedrag plaatsgevonden. Zijn vader en zusje voelen zich niet veilig bij klager, terwijl zij wel nauw betrokken zijn bij de behandeling. Vader voelt zich desondanks niet veilig en klager kan om deze reden niet thuis zijn. Vanuit de commissie wordt gevraagd hoe de situatie tijdens de opname is. Verweerder A antwoordt dat er extern gevaar was voorafgaand aan de opname, maar dat tijdens de opname het gevaar niet aanwezig is. Zij hebben klager nog geen vrijheden gegeven. Als derde wordt er gevraagd of er buiten de setting van de thuissituatie nog aanwijzingen zijn voor conflicten met de omgeving of dreigende agressie. Verweester B zegt dat dit naar haar weten niet het geval is, bij de vorige opname heeft klager wel zijn arm opengesneden.

De voorzitter van de commissie merkt als laatste op dat de informatiebrief over de verplichte zorg gedateerd is op 21 februari 2022, terwijl vermeld staat dat de verplichte zorg is aangevangen op 15 februari 2022. Op 15 februari gold echter nog de crisismaatregel die is afgegeven door de burgemeester, waarin het mogen toedienen van verplichte medicatie niet staat aangekruist. Pas op 18 februari 2022, na de kennisgeving mondelinge uitspraak over de voortgezette crisismachtiging, is verplichte medicatie mogelijk geweest. Zij vraagt hoe het kan dat er op de vijftiende al verplichte medicatie is aangezegd. Verweester B antwoordt dat bij de opname op 15 februari beperking bewegingsvrijheid en opname in een accommodatie is aangezegd en dat pas op 21 februari de verplichte medicatie is aangezegd. Verweerder A vult aan dat dit is omdat de zorgaanbieder niet constant een nieuw 8:9 formulier wil uitreiken, omdat dat teveel meldingen bij de IGZ oplevert.

Afronding en sluiting

Nadat de voorzitter constateert dat er vanuit de commissie geen vragen of opmerkingen meer zijn, wordt aan de aanwezigen gevraagd of zij vragen of opmerkingen hebben, waarbij klager het laatste woord krijgt. Klager is van mening dat hij de slimste jongen op aarde is en hij alleen wacht tot hij hier weg kan. Hij is niet van plan om na ontslag terug te gaan naar zijn vader. Als er geen conflict met hem wordt opgezocht, denkt hij niet dat hij in conflict met anderen komt.

De voorzitter geeft aan dat partijen uiterlijk 08 maart 2022 de onderbouwde uitspraak van de Klachtencommissie kunnen verwachten en sluit de hoorzitting.

III. Overwegingen en beoordeling

Op grond van de verklaringen tijdens de hoorzitting en de documenten die aan de Klachtencommissie ter beschikking staan, overweegt de Klachtencommissie het volgende.

Ten aanzien van de klacht over verplichte zorg worden achtereenvolgens de onderstaande punten besproken:

- Vooraf
- Algemene feiten en omstandigheden
- Over klager
- Over het ernstig nadeel
- Over de verplichte zorg
- Conclusie

Vooraf

Meer in het algemeen overweegt de Klachtencommissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wvggz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het schriftelijk motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennisgeven hiervan aan de patiënt).

Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden ernstig nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel.

Daarnaast moet (ambulante) verplichte zorg veilig zijn voor de patiënt, de naastbetrokkenen en de hulpverlening.

De algemene feiten en omstandigheden

Klager is onvrijwillig opgenomen op grond van een voortgezette crisismachtiging met een expiratedatum van 11 maart 2022.

De rechtbank heeft daarbij de volgende vormen (voor zover hier van belang en zakelijk samengevat) van verplichte zorg toegewezen om ernstig nadeel af te wenden:

- Toedienen medicatie
- Verrichten medische controles, andere medische handelingen en therapeutische maatregelen
- Beperken van bewegingsvrijheid;
- Onderzoek aan kleding of lichaam;
- Controleren op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen;
- Opnemen in een accommodatie.

Op 21 februari 2022 is aan klager een 'Informatiebrief' uitgereikt, waarop de redenen staan vermeld waarom de verplichte zorg gegeven wordt en waarom er geen andere mogelijkheden meer zijn dan de uitvoering van de benoemde verplichte zorg.

Op 23 februari 2022 is een klacht van klager ontvangen door de Klachtencommissie. Daarbij heeft klager aangegeven dat hij klaagt over de aanzegging van 21 februari 2022.

Over klager

Klager betreft een 20-jarige man. In oktober 2021 is klager opgenomen geweest bij het UMCU in verband met psychotische decompensatie. Hierna is hij zonder zorgmachtiging ontslagen. In februari is klager opgenomen bij Altrecht met een crisismaatregel na een incident in familiesfeer. Klager is bekend met drugs- en drankgebruik.

In de stukken wordt als (voorlopige) diagnose aangegeven schizofreniespectrum- en overige psychotische stoornissen en dit wordt in de DSM-afgeleide classificatie ook als zodanig vermeld. De Klachtencommissie heeft geen reden hieraan te twijfelen. Hiernaast acht de commissie het voldoende duidelijk dat klager geen ziektebesef en dus geen ziekte-inzicht heeft.

Over het ernstig nadeel

In de stukken en in de Informatiebrief wordt omschreven dat er sprake is van ernstig nadeel voor klager zelf en voor anderen.

Het nadeel voor klager zelf bestaat uit een risico op maatschappelijke teloorgang. Uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat klager na opname geen woon- en verblijfplaats meer heeft, nu zijn vader het niet veilig acht klager weer in huis te nemen. Hiernaast is klager ook enkele weken geleden gestopt met zijn werk bij een supermarkt, vanwege de overtuiging dat zijn teamleider wordt bestuurd door nanobots.

Het nadeel voor anderen bestaat uit een risico op ernstig fysieke schade. Uit de door de commissie ontvangen stukken blijkt dat voorafgaand aan de opname een handgemeen is geweest tussen klager en zijn vader, nadat klager zijn zusje en vader meermaals verbaal had uitgescholden.

De Klachtencommissie is, alles overziend, van mening dat het gedrag van klager een reëel risico inhoudt op ernstig nadeel voor klager zelf en voor anderen.

Over de verplichte zorg

In de Informatiebrief van 21 februari 2022 wordt aangegeven dat de verplichte zorg per 15 februari 2022 wordt gegeven om ernstig nadeel te voorkomen. Daarnaast dient de verplichte zorg om de geestelijke gezondheid van klager stabiel te maken en te herstellen, zodat klager weer zoveel mogelijk zelf kan bepalen wat hij doet.

De Klachtencommissie is van mening dat verplichte zorg in de vorm van verplichte medicatie, zowel in orale vorm als per injectie, onvoldoende is onderbouwd. Uit de stukken en ter zitting is onvoldoende naar voren gekomen hoe het ernstig nadeel zoals verwoord door de verweerders ten tijde van het aanzeggen van verplichte medicatie, zich verhoudt tot het doel om risico op agressie door klager af te wenden. Voor zover bekend heeft er slechts één agressie-incident plaatsgevonden tussen klager en zijn vader, ook in een langere periode dat klager geen medicatie heeft gebruikt. Dit acht de commissie onvoldoende om te concluderen dat het ernstig nadeel zonder verplichte medicatie niet afgewend kan worden. De klacht dient om bovengenoemde redenen dan ook gegrond te worden verklaard.

Conclusie

De Klachtencommissie concludeert dat voor de Klachtencommissie onvoldoende duidelijk is geworden dat aan de voorwaarden voor het mogen toepassen van verplichte medicatie is voldaan. Dit betekent dat op basis van de voor de commissie beschikbare gegevens de aanzegging van 21 februari 2022 niet terecht is geweest. De klacht tegen de verplichte zorg in de vorm van verplichte medicatie, zoals aangezegd in de informatiebrief van 21 februari 2022 dient dan ook gegrond te worden verklaard, wegens onvoldoende toegelichte onderbouwing ten tijde van het uitreiken van de informatiebrief.

IV. Uitspraak

- De Klachtencommissie verklaart de klacht over verplichte medicatie, zowel in orale vorm als per injectie, gegrond.

Aldus besloten te Utrecht op 01 maart 2022 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de ambtelijk secretaris, in opdracht van de voorzitter, XX, op 03 maart 2022.

Nadat de Klachtencommissie een beslissing heeft genomen of indien de Klachtencommissie niet tijdig een beslissing heeft genomen, kunnen klager, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van klager een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht.